

udarec v obraz ravnopravnosti in izziva odpor. Ako bi se bilo Slovanom priznala ravnopravnost, bi itak ne bili tratali časa in dela s slovanskimi interpelacijami, ampak bi se kakor prej posluževali nemščine prav, ker to razumejo člani vlade in člani parlamenta.

Seja minole srede nam je pokazala, da je parlament na jedni strani izgubil že ves smisel za svoja privilegija, na drugi strani pa, da nekatere stranke iz same trmoglavosti nečejo ničesar vedeti in slišati o najprimernejših zahtevah ravnopravnosti, kako da je vsako delo nemogoče.

Po uspehu seje v sredo smo prepričani, da se parlament še pred 1. marcem razide, in da se začne zopet vladanje s § 14, absolutizem, kateremu, bo sile konec, kadar bodo zopet državne blagajne prazne.

Ljudska štetev v Ljubljani.

Kakor smo na kratko že poročali, ima Ljubljana po zadnji ljudski štetvi 33.955 civilnih prebivalcev in 2592 aktivnih vojakov, torej skupaj 36.547 prebivalcev. Civilno prebivalstvo razdeli se na posamezne okraje tako-le: šolski okraj 4352 (2206 moških in 2146 žensk); št. Jakovski okraj 5773 (2504 moških in 3269 žensk); dvorni okraj 10 498 (4581 moških in 5917 žensk); kolo-dvorski okraj 8618 (3921 moških in 4697 žensk); pred-okraji 1639 (760 moških in 879 žensk); Vodmat 3075 (1449 moških in 1626 žensk). Vseh moških z vojaštvom vred je torej 18.013, žensk pa 18.534.

Domovinsko pravico imelo je dne 31. decembra 1900 8901 oseba (4084 moških in 4817 žensk) v Ljubljani; 20.236 oseb (9538 moških in 10.698 žensk) v deželi kranjski; 6463 oseb (3844 moških in 2619 žensk) v drugih avstrijskih kronovinah; 614 oseb (351 moških in 263 žensk) v deželah ogrske krone; 6 moških v Bosni in Hercegovini; 327 oseb (190 moških in 137 žensk) pa v ostalem inozemstvu. Seveda se bodo te okolnosti tekom letošnjega leta znatno premenile, ker utegne v zmislu novega domovinskega zakona mnogo takih oseb, ki že čez deset let bivajo v našem mestu, pridobiti domovinsko pravico v Ljubljani.

Zanimivo je razmerje ljubljanskega prebivalstva z ozirom na narodnost, oziroma na občevalni jezik. Od 35.600 prebivalcev ljubljanskih, ki imajo domovinsko pravico v Avstriji, je 29.737 Slovencev, 5418 Nemcev, 208 Čehov in Slovakov, 150 Italijanov, 63 Hrvatov in Srbov, 20 Poljakov, 2 Malorusa, 1 Rumunec in 1 Madžar. Po veri pa je: 36.159 rimo-katolikov, 236 protestantov, 95 židov, 34 pravoslavnih, 12 grških unijatov, 8 oseb brez verocizpovedanja, 1 anglikanec, 1 starokatolik in 1 armenski unijat.

Brati in pisati zna 28.575 oseb (14.767 moških in 13.808 žensk), samo brati zna 1316 oseb (225 moških in 1091 žensk), 6656 oseb (3021 moških in 3635 žensk) pa ne zna ne brati ne pisati.

Število vseh hiš v Ljubljani znaša 1596; 79 poslopij je takih, v katerih se ne stanuje. Stanujočih strank

pa je 6904. Prvi okraj ima 173 hiš in 742 strank; drugi okraj 245 hiš in 1316 strank; tretji okraj 502 hiši in 2200 strank; četrti okraj 348 hiš in 1748 strank; predkraji 211 hiš in 356 strank; Vodmat pa 117 hiš in 542 strank.

Štele so se tudi domače koristne živali in je bilo dne 31. decembra v Ljubljani 969 konjev in kobil, 970 goved (726 krav), 2 osla, 24 koz, 8 ovac, 549 svinj, 207 bučelnih panjev, 4919 kokoši, 55 gosi, 106 rac in 710 komadov druge perutnine.

Politični pregled.

Državni zbor se je sešel v sredo dne 20. t. m. Seja je bila jako burna, nastali so celo izgredi. Povod temu je dala izjava predsednikova, o katerem govorimo na drugem mestu, da bo namreč tudi v naprej cenzuriral vse podane interpelacije, in da se slovanske interpelacije ne bodo čitale in sprejemale v zapisnik. Čehi so bili skrajne razburjeni. Metali so celo neke papirje na prezidenta, Klofač pa mu je hotel celo tintnik v glavo vreči. Posamičnih škandalov, ki so se primerili, ne bomo popisovali; dovolj je, ako omenimo, da je predsednik moral sejo nagloma zaključiti. V četrtek je bila zopet seja. Predsednik Vetter je izjavil, da odstopi, če bi Čehi začeli obstrukcijo. Pa tudi podpredsednik Žaček se pripravlja na odstop. Bržčas zbornica ne bo mogla dolgo funkcionirati. Nemci se silno boje, če bi parlament ne mogel delati, da bi v tem slučaju moralo Körberjevo ministrstvo odstopiti.

Predlogi slovenskih poslancev v državnem zboru.

— Mej drugimi so stavili poslanci „Slovanskega centra“ in sicer vitez Berks, Žičkar, Pfeifer, dr. Gregorčič in ostali tovariši v predzadnji seji poslanske zbornice nujni predlog, da vlada zviša državno podporo za obnovljenje po trtni uši opustošenih vinogradov, in da se te podpore dovoljuje ne glede na visokost deželnih podpor. Zakon iz l. 1892 namreč določa, da državna podpora ne sme presegati deželne. Ravno ta določba pa ovira obnovljenje vinogradov. Ta predlog so slovenski poslanci že večkrat vložili, a doslej brez uspeha. Poslanec Pfeifer in tovariši so predlagali, da se premenita §§ 28. in 198. zakona glede osebnega dohodninskega davka, da država izdatno prispeva k stroškom za streljanje proti toči, in da se odpravi vinska klavzula. Nadalje so vložili dr. Šusteršič in tovariši naslednji predlog: Znano dejstvo je, da se kmetijstvo že desetletja bori za svoj obstanek. Vedno višje so delavske plače in stroški, vedno težavnejša prodaja, vedno hujša konkurenca. Kmetijski dolgovi strahovito naraščajo, dražbe se množe od leta do leta, in kmetje s strahom zró v bodočnost. Človek bi mislil, da so vsi krogi pripravljeni pomagati kmetškemu stanu, ki je moč in stebler države. Toda mnogi so slepi, in vlada ni storila svoje dolžnosti. Zato vidimo, kako velika industrija izrablja avstro-ogrsko nagodbo ter carinske in trgovinske pogodbe z drugimi državami, da svetu trosi pesek v oči o svojem in o položaju poljedelstva, da si v pravem času zagotovi največ dobička. In državna oblastva še podžigajo to grabežljivost. Kot zastopniki trpečega poljedelstva protestujemo proti takemu početju, povzdignjemo svoj glas proti agitaciji z denarjem in tiskom, ki se upira upravičenim težnjam kmetškega stanu. Mi zahtevamo, da tudi kmet, ki narod živi, dobi besedo pri gospodarskih vprašanjih in osobito v trgovinski politiki. Zato predlagamo: Visoka zbornica skleni: „C. kr. vlada se pozivlje, da pri avstro-ogrski nagodbi, pri uravnavi avtonomnih carinskih tarifov in pri novih trgovinskih pogodbah z unanjimi državami obrača

vso pozornost na poljedelske koristi in se odločno upre sebičnim težnjam industrije in prekupcev“.

Pogreb kralja Milana. — Z največjim sijajem se je vršil dne 16. t. m. pogreb kralja Milana iz mesta Karlovca v zgodovinski samostan Krušedol. Mesto Karlovec je bilo ta dan vse v črnih zastavah. Pred kolodvorom in na glavnem trgu so bili postavljeni veliki črno opravljeni slavoloki. Ob poludvanajstih je došel na kolodvor dunajski dvorni vlak s truplom Milanovim. Vsi zvonovi so začeli zvoniti in neštivilna množica ljudstva je vrela od vseh strani, udeležiti se pogreba. Od Zemljina je prišel poseben vlak s srbskimi gosti. Na kolodvoru je pričakoval mrtvega kralja obdan od velikega duhovniškega spremstva škof mitrofan Sević, pevci semenišča in dijaki višjega gimnazija pa so zapeli mogočno žalostinko. Nato so dvignili krsto z mrtvim kraljem na mrtvaški galavoz ter jo prepeljali v črno opravljeno metropolitansko cerkev, kjer je patrijarh Branković pričakoval z velikim spremstvom. V katedrali so dejali krsto na katafalk in patrijarh Branković ter nad 50 duhovnikov je pelo mrtvaške psalme. Vsa duhovščina je bila v sijajnem cerkvenem ornatu. Naposled se je patrijarh z ganljivimi besedami poslovil od mrtveca, in več sto oseb je hitelo h krsti, da po grško-vzhodni cerkveni šegi poljubijo mrtvemu kralju čelo. Iz metropolitanske stolne cerkve v Karlovcu se je potem pomikal sprevod po strmi poti kvišku proti samostanu Krušedolskem, ki stoji visoko na holmu. Sprevod je trajal celi dve uri in pol. Na vratih samostana je pričakovalo krste trinajst predstojnikov samostanov hrvatskih s predstojnikom, Krušedolskim arhimandritom, Anatolom Jančkovičem, hrvatski ban Kuen Hedervary in veliko število srbskih, avstrijskih in drugih dostojanstvenikov. Na tisoče oseb broječa množica se je nabrala v velikem samostanu. Mej zvonjenjem in pevanjem mrtvaških psalmov so nesli potem krsto v samostansko cerkev, kjer so jo postavili sredi cerkve pred odprto žrd. Pred odprto gomilo je v izbranem govoru slavil pokojnega kralja ban Khuen Hedervary, na kar so pogreznili krsto v globočino. V istem času so se vršile tudi v Belemgradu in v raznih drugih mestih mrtvaške slavnosti po umrlem razkralju Milanu.

Nemčija. — Nemška gospodarska politika se bo spremenila. Kancelar grof Bülov se je izrekel za zvišanje žitnih carin pri sklepanju novih trgovinskih pogodb. Doslej je od Bismarckovega odkopa sem imela nemška gospodarska politika strogo industrijalen značaj, sedaj postane zopet agrarična. Vzroka temu pa ni iskati v gospodarskih razmerah nego v politiki. Vlada potrebuje agrarce, ker brez njih v parlamentu ničesar ne more opraviti, in vsled tega si hoče glasove agrarnih poslancev pridobiti z gospodarskimi koncesijami.

Španija. — Vlada je nemire za sedaj zatrla. Mej strankami se je zdaj unel velik boj. Konservativci se žele ohraniti na krmilu in delajo, da postane načelnik nove vlade konservativec Selvila. Ako se to zgodi, se zopet vnamejo politični boji.

Vojna v južni Afriki. — Zadnji čas dobivajo angleški listi poročila, glasom katerih se Burom neki prav slabo godi. Angleška armada podi Bure baje pred seboj Dewetta z njegovo hrabro četo pa je od vseh strani tako zajela, da se bo moral udati. O resničnosti teh poročil so seveda dovoljeni najboljše dvorci. Angleži so taka poročila že tolikrat v svet poslali, dasi se niso nikdar uresničila, da je tudi sedaj prav lahko mogoče, da so le svoje želje oznanili kot dejstva. — Da Buri nikakor niso čisto potisnjeni k meji Kaplandije, dokazuje današnje poročilo, da so Buri za De-Aarom zopet praznili angleški vojaški vlak. Tudi brzojavne žice so pretrgane. Buri, ki so bili doslej zahodno Calvinije, marširajo sedaj proti severju.

Obrtnija.

Obrtnijska premišljevanja.

III.

Kadar koli se snide kaka industrijalna korporacija, kadar koli se snidejo obrtniki na posvetovanja o svojega poklica potrebah in težavah, vselej pride tudi premog na razpravo, oziroma zvišanje premogovih cen, s čimur se je vse od kraja silno podražilo. Tega zvišanja ne čuti samo tisti, ki rabi premog za svojo obrt direktno, ampak tudi vsak konsument, naj bo že obrtnik ali ne.

Premogova cena je poskočila po lanskem velikem štrajku premogarjev in lastniki premogarjev trdijo, da so bili prav po štrajku primorani zvišati premogove cene. Oglejmo si opravičevanje nekoliko bližje.

Štrajk se je začel v prvih mesecih lanskega leta in sicer najprej v Voitsbergu in v Köflachu na Štajerskem. Od tod je šel v Ostrovico in Karvin, potem pa v Kladno, Duchov, Most, Homotov, Falknov, Oslovan itd. V Trbovljah se je delavce pomiril, še predno je prišlo do štrajka.

Končal se je štrajk v času od 20. marcija do 12. aprila l. l. Štrajkalo je okroglo 64.000 premogarjev, seveda vsi v namen, da dosežejo boljše plače. Kaj pa so premogarji dosegli? Pri nekaterih premogokopih se je zvišala mezda od „šihite“ plačanim rokodelcem za 20 vin. Nadalje se je dovolilo premogarjem, da zamorejo na račun svojega zaslužka dobiti predplačila, ki se pri vsakomesečnem obračunu odtegnejo. Oženjenim premogarjem, ki nimajo naturalnega stanovanja se je dovolilo stanarine na teden po 4 krone, a če imajo več kakor troje otrok, po 6 kron.

V Ostrovici in v Karvinu se je premogarjem zboljšala mezda za 12 %, vrh tega dobe zastoj razsvetljava v jami in za svojo osebno porabo toliko premoga zastoj, kolikor so ga dotlej dobivali.

V Kladnu se je uvedel deseturni delavnik, mezde se izplačujejo vsak teden, določila se je minimalna mezda v znesku 2 kroni 60 vin. na dan in vsak premogar more dobiti na teden 100 kilogramov premoga po 60 vin.

V celem okrožju Most, Duchcov, Toplice in Homotov je samo lastništvo jednega premogokopa dovolilo svojim delavcem desetodstotno zvišanje mezd, vsa druga lastništva niso dovolila ničesar in so delavci zopet pred prejšnjimi pogoji prišli na delo. Ravno tako je bilo v falknovskem revirju.

Te, na uradne izkaze opirajoče se navedbe dokazujejo, da takoj po končanem štrajku vprizorjeno zvišanje cen nikakor ne izvira, da je štrajk bil vzrok jedino zvišanju.

Ako se vzame, da se je delavcem zvišala mezda povprek za 12 %, kar je z ozirom na navedene uradne